

Karl Ove Knausgård (n. 1968) este un scriitor norvegian cunoscut mai ales pentru cele șase romane autobiografice intitulate sugestiv *Lupta mea* (*Min kamp*). Născut în Oslo, Knausgård a crescut pe insula Tromøya, în Arendal și în Kristiansand, și a făcut studii de artă și literatură la Universitatea din Bergen. A debutat în 1998 cu romanul *Ute av verden*, pentru care a primit Premiul pentru Literatură al Criticilor Norvegieni, acordat pentru prima dată unui roman de debut. Între 1999 și 2002, Knausgård a fost coeditor la *Vagant*, o revistă literară norvegiană fondată în 1988, pentru care a realizat interviuri extrem de interesante cu scriitorii Rune Christiansen și Thure Erik Lund. Al doilea roman, *En tid for alt* (2004), a fost la fel de bine primit de critică și a fost nominalizat la Premiul pentru literatură al Consiliului Nordic și la IMPAC Dublin Literary Award. Consacrarea a venit însă odată cu publicarea, între 2009 și 2011, a seriei de romane autobiografice însumând peste 3500 de pagini, care a devenit unul dintre cele mai mari fenomene literare în Norvegia, cu peste 450 000 de exemplare vândute. În 2010, scriitorul a înființat o mică editură împreună cu Yngve Knausgård (fratele său) și cu Asbjørn Jensen. În 2015–2016 a publicat patru cărți dedicate anotimpurilor: *Om høsten* (*Toamna*), *Om vinteren* (*Iarna*), *Om våren* (*Primăvara*) și *Om sommeren* (*Vara*).

IARNA

KARL OVE KNAUSGÅRD

Cu ilustrații de Lars Lerin

Traducere din limba engleză
JUSTINA BANDOL

București
2019

Om Vinteren
Karl Ove Knausgård
Copyright © 2015 Karl Ove Knausgård
Toate drepturile rezervate
Copyright traducere în limba engleză © 2017 Ingvild Burkey
Copyright ilustrații © Lars Lerin

Această traducere a fost publicată cu sprijinul financiar al NORLA.

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

Iarna

Karl Ove Knausgård

Copyright © 2019 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Ovidiu Șerban
Prepress copertă: Flori Zahiu
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KNAUSGÅRD, KARL OVE
Iarna / Karl Ove Knausgård;
trad. din lb. engleză: Justina Bandol. –
București: Litera, 2019
ISBN 978-606-33-4614-9
I. Bandol, Justina (trad.)
821.111

CUPRINS

Scrisoare către o fiică nenăscută. 2 decembrie	13
DECEMBRIE	
Luna	29
Apă	33
Bufnițe	37
Maimuțe acvatice	41
Prima zăpadă	45
Zi de naștere	51
Monede	55
Christina	59
Scaune	63
Reflectorizante	67
Conducte	73
Dezordine	77
Sunetele iernii	81
Daruri de Crăciun	85
Moș Crăciun	89
Musafiri	93
Nasul	99
Animale de jucărie	105
Frig	109
Artificii	113

Scrisoare către o fiică nenăscută. 1 ianuarie 117

IANUARIE

Zăpadă.....	127
Nikolai Astrup.....	131
Urechi.....	135
Björn.....	139
Vidra.....	143
Tărâmul social.....	149
Procesiunea funerară.....	153
Ciori.....	157
Limite.....	161
Cripta.....	165
Iarnă.....	169
Dorința sexuală.....	173
Thomas.....	177
Trenuri.....	181
Georg.....	185
Periuțe de dinți.....	189
Eul.....	195
Atomi.....	201
Loki.....	205
Zahăr.....	211

Scrisoare către o fiică abia născută. 29 ianuarie 215

FEBRUARIE

Spații închise.....	225
Conversații.....	229
Spiritul locului.....	233
Bețișoare pentru urechi.....	237
Cocoși.....	241
Pești.....	247
Cizme.....	251
Sentimentul vieții.....	257
J.....	261
Autobuze.....	265
Rutină.....	269
Creierul.....	275
Sex.....	279
Nămeți.....	283
Punct de fugă.....	287
Anii '70.....	291
Focuri.....	295
Operație.....	299
Guri de canal.....	305
Ferestre.....	309

SCRISOARE CĂTRE
O FIICĂ NENĂSCUTĂ

2 decembrie. Ai stat în burta mamei toată vara și toată toamna. Înconjurată de apă și întuneric, ai trecut prin diversele stadii ale dezvoltării fetale, care, privită din afară, pare să concentreze întreaga evoluție a speciei umane, de la făptura preistorică, asemănătoare cu un crevet, cu șira spinării ca o coadă și cu pielea de pe corpul lung de numai un centimetru atât de subțire, încât se vede clar prin ea tot ce e înăuntru – ca printr-o pelerină din aceea de ploaie din plastic transparent, cum ai să vezi și tu într-o zi și despre care s-ar putea, cine știe, să crezi, ca și mine, că are ceva obscen, poate fiindcă pare nefiresc să vezi prin piele, iar genul ăsta de pelerină e ca o piele pe care ne-o punem pe noi –, până la prima formă de mamifer, la care elementul principal nu mai e șira spinării, ci capul, enorm în raport cu partea inferioară a corpului, îngustă și curbată, și cu brațele și picioarele extrem de subțiri, ca niște surcele, nemaivorbind de degete, care sunt subțiri ca niște ace. Trăsăturile faciale nu s-au dezvoltat încă, ochii, nasul și gura abia dacă se

pot desluși, ca la o sculptură la care detaliile abia urmează a fi cioplite. Și așa și este, probabil, doar că asta nu se produce din afară înăuntru, ci dinăuntru în afară: tu însăți te schimbi, ieși la iveală din carne. O asemenea făptură cu trăsături vagi, indistincte, erai tu la sfârșitul lui iunie, când am fost în concediu în Gotland, pe insula Fårö, într-o casă ascunsă adânc în pădure, într-o poieniță printre brazi, unde aerul mirosea a sare, iar sunetele mării se auzeau ca un susur printre trunchiurile copacilor. Mergeam la plajă înainte de prânz, pe una dintre fâșiile lungi și înguste de nisip de pe țărmul Balticii, luam masa la o terasă de acolo, iar seara ne uitam la filme. Sora ta cea mai mare avea nouă ani atunci, mijlocia, șapte, iar fratele tău avea cinci ani, aproape șase. Fac mare tărăboi, mai ales cele două fete, care sunt atât de apropiate ca vârstă, încât simt tot timpul nevoia să reajusteze distanța dintre ele, așa că se tot iau la hartă și uneori se bat, deși niciodată la plajă, când intră în apă; atunci sunt pur și simplu împreună, și așa a fost mereu: în apă dispar toate conflictele, toate problemele, acolo uită amândouă de tot ce există în jur și nu fac decât să se joace. Și sunt extrem de atașate de fratele lor mai mic, li se pare că e foarte drăgălaș și uneori spun că s-ar mărita cu el dacă nu le-ar fi frate. Două

luni mai târziu el a mers în prima lui zi de școală, apoi a venit sfârșitul lui august, iar tu zăceai încă, mărunță, în întunericul tău, cu capul gigantic în comparație cu corpul, cu picioarele ca niște crenguțe, dar de acum cu unghii la degetele deja capabile să se miște, și probabil asta și făceai, îți vârai degetul mare în gură și-l sugeai. N-aveai nici o idee de nimic, nu știai unde ești sau cine ești, dar vag, foarte vag, știai probabil cumva că există, erau anumite diferențe între diferitele stări prin care treceai, fiindcă, dacă, să zicem, nu simțeai nimic când mâna îți plutea pe deasupra capului, trebuie să fi simțit ceva când o băgai în gură, și diferența aceasta – că ceva e ceva, iar altceva e altceva – este probabil punctul de plecare al conștiinței tale. Dar n-are cum să fi fost mai mult de atât. Toate sunetele care răzbăteau până în adăpostul tău, voci și zumzet de motoare, țipete de pescăruși și muzică, bufnete, zăngăneli, strigăte, erau probabil prezente pur și simplu, ca întunericul și apa, ceva pe care nu-l percepeai ca fiind separat, căci n-are cum să fi existat nici o diferență între tine și ceea ce te înconjura: erai doar ceva care creștea, care se extindea în spațiu. Erai întunericul, erai apa, erai bufnetul când mama ta cobora scara. Erai căldura, erai

somnul, erai diferența aproape invizibilă care apărea când te trezeai.

Într-o zi ai să vezi fotografiile din prima zi de școală a fratelui tău; una e agățată pe perete în sufragerie, sunt toți trei în ea, fiecare zâmbind în felul său propriu, pe fundalul curții verzi, scăpărătoare în lumina soarelui de dimineață, în uniforme noi de școală, sub un cer albastru de vară târzie.

Sună idilic și fericit. Și așa a și fost, atât perioada petrecută la plajă pe Fårö, cât și prima zi de școală au fost frumoase. Dar, când tu vei citi astea într-o zi, micuța mea, dacă totul merge bine și sarcina înaintea normal, vei ști că nu asta e viața, că zilele cu soare și răs nu sunt regula, cu toate că există și ele. Suntem fiecare la cheremul celorlalți. Toate emoțiile, dorințele și aspirațiile noastre, toată structura noastră psihologică individuală, cu toate colțurile și ungherele ei ciudate și carapacea ei dură, întărită la un moment dat în copilăria timpurie, aproape imposibil de spart, se confruntă cu emoțiile, dorințele și aspirațiile celorlalți și cu structura lor psihologică individuală. Cu toate că trupurile noastre sunt simple și flexibile, capabile să bea ceai din ceșcuțe de cel mai fin și mai delicat porțelan, iar manierele noastre sunt plăcute, încât de obicei știm ce ni se cere

în diferite situații, sufletele noastre sunt ca niște dinozauri, enorme cât o casă și mișcându-se încet și greoi, dar care, dacă se sperie sau se înfurie, sunt mortale, nimic nu le poate opri să facă rău sau săucidă. Prin asta vreau să spun că, deși totul poate părea sigur pe dinafară, înăuntru, invariabil, lucrurile se petrec cu totul altfel și la o cu totul altă scară. Dacă pe dinafară un cuvânt e doar un cuvânt, care cade pe pământ și dispare, pe dinăuntru el poate deveni enorm și poate rămâne acolo ani de zile. Și, dacă o întâmplare este, pe dinafară, doar ceva ce s-a petrecut, de multe ori inofensiv și în scurtă vreme încheiat și uitat, pe dinăuntru ea poate deveni esențială și poate genera spaimă, care inhibă, sau amărăciune, care inhibă, sau, dimpotrivă, poate da naștere unei încrederi exagerate în sine, care nu inhibă, dar poate duce la o cădere care inhibă. Știu oameni care beau câte o sticlă de tărie în fiecare zi, știu oameni care iau medicamente pentru cap de parc-ar lua bomboane, știu oameni care au încercat să-și ia viața – unul a încercat să se spânzure în pod, dar a fost găsit, altul a luat o supradoză în pat și a fost găsit și dus la spital cu ambulanța. Știu oameni care au petrecut perioade lungi de timp în spitale psihiatrice. Știu oameni care au fost schizofrenici, care au

fost maniaci depresivi, care au avut psihoze și care sunt complet incapabili să facă față vieții. Știu oameni care s-au acrit și care dau vina pe alții pentru stagnarea sau declinul lor, deseori pe baza unor lucruri care s-au întâmplat acum zece, douăzeci sau treizeci de ani. Știu oameni care se poartă urât cu cei pe care-i iubesc și știu oameni care acceptă orice pentru că nu mai așteaptă nimic de la viață.

Toată această durificare și mizerie, această suferință și pierdere a sensului fac și ele parte din viață și există peste tot, dar nu sunt la fel de ușor de văzut, nu doar pentru că izvorăsc dinăuntru, ci și pentru că majoritatea încearcă să le ascundă și pentru că e foarte dureros să le recunoști: viața ar fi trebuit să fie plină de lumină, ar fi trebuit să fie ușoară, ar fi trebuit să fie copii care aleargă râzând pe o plajă la marginea apei, care zâmbesc aparatului foto în prima zi de școală, debordând de emoție și nerăbdare.

Să-ți duci copilul în prima lui zi de școală – ceea ce vom face și cu tine într-o zi – e un moment memorabil pentru un părinte, dar și profund neliniștitor, pentru că la școală, unde își va petrece cea mai mare parte a zilelor în următorii cincisprezece ani, copilul va trebui să se apere singur. Acesta e lucrul principal pe care îl are de

învățat la școală, mi se pare, cum să fie împreună cu alții – căci cunoștințele ca atare nu sunt atât de importante, pe acestea o să le absoarbă oricum mai devreme sau mai târziu. Acum câțiva ani una din surorile tale a avut o perioadă dificilă, îmi dădeam seama, dar nu puteam face nimic ca s-o ajut. Erau niște fete cu care voia să fie prietenă, uneori se jucau cu ea, și atunci era foarte fericită, uneori nu se jucau, și atunci ea se plimba singură prin curtea școlii, stătea singură la bibliotecă și toată pauza de prânz citea. N-aveam ce să-i fac. Puteam să vorbesc cu ea, dar, în primul rând, nu voia să discute despre asta, în al doilea, ce-aș fi putut să-i spun care să-i fie de ajutor? Că e extraordinar de simpatică, extraordinar de frumoasă și că totul nu e decât un episod neînsemnat la începutul unei vieți care se va dezvălui, plină de bogăție, în moduri pe care nici ea, nici noi nu le putem prevedea? Nu era de nici un folos că mie mi se părea minunată dacă fetele celelalte nu credeau la fel. Nu era de nici un folos că mie mi se părea amuzantă și inteligentă dacă ele nu vedeau asta. Într-o seară am ieșit la o plimbare împreună, și ea m-a întrebat dacă n-am putea să ne mutăm altundeva. Am întrebat-o unde. În Australia, a spus ea. E cel mai departe loc la care s-ar fi putut gândi, mi s-a părut. Și am întrebat-o

de ce Australia. A spus că acolo au uniforme la școală. Și de ce vrei uniformă la școală? am întrebat-o. Pentru că atunci toată lumea o să poarte aceleași haine, a spus ea. Și de ce contează asta? am întrebat. Pentru că nimeni nu-mi spune că am haine frumoase când mă îmbrac cu ceva nou, a spus ea. Tuturor celorlalți li se spune. Nu-i așa că hainele mele *sunt* frumoase? a spus ea, privind-mă. Da, am spus și mi-am ferit privirea, pentru că mi se umeziseră ochii. Hainele tale sunt foarte frumoase.

Și tu ai să întâmpini greutăți. Dar nu pentru multă vreme! Acum e decembrie, mai ai trei luni până să te naști, și apoi vor urma câțiva ani în care vei fi întru totul dependentă de noi, vom trăi într-un fel de simbioză, până într-o zi de august în care te vom trimite și pe tine pentru prima dată la școală. Când vei citi toate astea, ziua aceea va fi fost cu ani în urmă și va fi devenit deja una dintre numeroasele tale amintiri.

Ieri temperatura a scăzut drastic, spre seară s-a lăsat ger, toate băltoacele înghețaseră, iar geamurile mașinii erau brăzdate de dăre alburii. Înainte să mă culc, am ieșit în curte și m-am uitat la cer, era perfect senin și plin de stele. Când m-am întors, Linda zăcea pe spate în pat, cu burta pe jumătate descoperită. Tocmai a dat

din picioare, mi-a spus. Adică tu. S-ar putea să mai dea. M-am uitat la burta ei și, câteva secunde mai târziu, am văzut cum pe ea apare, preț de o clipă, o mică umflătură, ca și cum ar fi străbătut-o o undă, așa cum se vede apa când vreo făptură a mării trece chiar pe sub suprafața ei. Era piciorul tău care lovea dinăuntru. Dacă te-ai naște acum, ai putea să supraviețuiești, deși cu o probabilitate destul de mică. Deja visezi când dormi și recunoști sunetele diverse pe care le auzi.

Poate ai început de acum să ai o vagă presimțire a lumii dinafară, și, dacă ai fi capabilă de reflecție, ai presupune probabil că lumea e un spațiu mic și întunecat, plin cu apă, în care tu plutești, și că, dincolo de asta, totul e pur auditiv și constă din tot felul de sunete. Că acesta este universul și că tu ești singură în el. Și poate că așa și este aici, afară, poate că suntem singuri într-un spațiu mare și întunecat, plin de stele și planete, și poate că dincolo de el sunt sunete venite dintr-un spațiu și mai mare, unde n-o să fim niciodată în stare să pătrundem, ci doar căruia, cu timpul – și poate, cine știe, de la marginea universului – vom putea să-i auzim sunetele.

E ciudat că exiști, dar nu știi nimic despre cum arată lumea. E ciudat că există o primă oară când